

Gerald Stern (1925–2022)

Gerald Stern (1925–2022) Amerika egyik legkedveltebb és legelismertebb költője volt, aki szellemes melankóliával és földhözragadt humorral írt gyermekkoráról, a zsidóságról, a halandóságról és a szemlélődő élet csodáiról. A kopaszodó, kerek szemű költőt néha összekeverték Allen Ginsberggel (pedig szellemileg mennyire mások!), és gyakran Walt Whitmanhez hasonlították lírai és érzéki stílusa, valamint a fizikai világot a világegyetemhez kapcsoló képessége miatt.

Stern szülőhelye, Pittsburgh durva, városi környezete formálta, de verekedős kamaszként mégis erősen azonosult a természettel és az állatokkal is, elámult egy juharfa „erején”, magát egy kolibrihez vagy egy mókushoz hasonlította, és egy út menti döglött állatban rátalált az „élet titkára”.

A költő, aki műveivel, megszólalásaival egész életében az agnosztika hirdetője volt, ugyanakkor hevesen hitt „a zsidó eszmében”, több mint egy tucat könyvet írt, és „részben komikus, részben idealista, iróniával színezett, gúnnyal és szarkazmussal megkent” emberként jellemezte magát. Verseiben és esszéiben különös intenzitással írt a múltból – bevándorló szüleiéről, rég elveszett barátairól és szerelmeiről, valamint a gazdagok és szegények, zsidók és nem zsidók közötti szembeszökő megosztottságról. Az 1977-es *Lucky Life* című kötetében megjelent „The One Thing in Life” (Az élet egyetlen dolga) című versét tartotta legmeghatározóbb művének.

Búcsút inteni (Waving Goodbye)

*Tudni akartam, hogy milyen volt, mielőtt még
nem volt hangunk, mielőtt még csupaszok voltak ujjaink, mielőtt még
az elménk mozgatót volna meg minket tetteinkkel,
és érzéseinken túlmutató könnyekkel,
így hát elvittem kocsival a lányomat a barátjához a hóban,
telezsúfoltam autóját bőröndökkel, és úgy öleltem meg,
akár egy állat, homlokomat az övéhez szorítva,
körbe-körbe járva, nyögdecéselve, arcát érintve,
utánuk fordítottam a fejem, akár egy állat,
és a hatalmas párnák és rubafogasok fölött
tehetetlenül figyeltem
mosolygó arcát, alig látható kis kezét,
ahogy áthajtva a keréknyomokon
ráfordulnak a sivár országútra.*

Az egyetlen dolog az életben (The One Thing in Life)

*Bárhová megyek, saját szalmaágyamra fekszem,
saját párnámba temetem arcomat.
Bármelyik városban megállhatok,
és az államig húzhatom a búvós takarót.
Könnyű most már felvételni a szőnyeggel borított lépcsőn,
és végigmenni a folyosón a festett tűzvédelmi ajtók mellett.
Könnyű beütni a térdem egy rozoga asztalba,
és lehajolni egy apró mosogatóhoz.
Édesség van eltemetve elmémbe;
van víz, apró barlanggal mögötte,
van egy görögül beszélő száj.
Ez az, amit megtartok magamnak, amibez visszatérek;
ez az egyetlen dolog, amit senki más nem akart.*

A név (The Name)

*Túlélvén Allent, én lettem az, akinek
egyedül kell szenvednie New Yorkban, és
egyedül kell megennem a levesem Little Polandban, bár
néha beülök valahova Lindával, akivel Berkeley-ben
vagy San Franciscóban találkozott, amikor Jackkel is, a kenyér
pont olyan ropogós, a tészta puha, de nem elég vékony
és nem elég sós, nem olyan, mint ahogy a kínaiak,
az utcán kissé lejjebb néha csinálják,
a név még itt cirkál a fejemben, akármi az oka
a titoknak vagy az elhallgatásnak, bár az a patkány Netanjabu,
az a tün lengedező vagy hatalmas inkubátorban élő dísznó,
sötétséget teremt ott, ahol fény volt,
a név gyűlöli őket, a rejtőzködő név,
a szakállas név, és Linda, ő
szereti a nevet, bár Krisztusát hívja,
ahogy Jack, a szeretője és kínzója tette, és
megtanította neki, hogy ezt tegye, bár ez így túl könnyű,
és ez bánt, de mit mondhatnék, mit kellene mondanom,
miközben észak felé megyünk az út jobboldalán,
a dísznóhúsbolt és a fémárubolt mellett, én meg kioktatom
a Logoszról (az én Istenem), nem a héberekről és a görögökről,
ahol Allennel egykor csókolóztunk, Jack most épp pibizik a napon.*

Fordította és a bevezetőt írta Gyukics Gábor